

ABSTRAK

KAJIAN HISTORIS KEBERADAAN ULAMA PENDATANG DI KOTA BENGKULU TAHUN 1970-2010

**Muhammad Aminudin
NIM 2030405001**

Penelitian ini bertujuan untuk menganalisis peran serta eksistensi para ulama pendatang di Kota Bengkulu dimana kedatangan para ulama tersebut berkisar pada tahun 1970an. Bengkulu kala itu masih dalam keresidenan Sumatera Selatan, sekitar pada tahun 1968 resmi menjadi provinsi yang otonom. Kebutuhan akan sumber daya manusia sangat diperhatikan pada masa itu, terlebih lagi program pemerintah tentang transmigrasi yang tidak hanya berfokus pada perekonomian, tetapi kepada semua sektor termasuk sektor pendidikan. Keberadaan para ulama akan ditinjau melalui teori peran Raph Linton yang menyebutkan bahwa sebuah peran ketika seseorang mampu menjalankan hak serta kewajibannya sesuai dengan status yang ada dalam dirinya. Peran terkait pula dengan eksistensinya melalui aktivitas dan karya oleh para ulama. Penelitian ini menggunakan pendekatan kualitatif interpretatif. Informan dalam penelitian ini sebanyak 7 ulama yang dianggap masuk ke dalam kriteria yang telah ditetapkan. Data diambil dengan melakukan wawancara, observasi serta dokumentasi. Analisis data menggunakan 3 tahapan antara lain reduksi data, penyajian data dan verifikasi kesimpulan. Hasil penelitian menunjukkan bahwa secara historis, jalur kedatangan ulama pada masa 1970-2010 ialah Jalur Jawa Timur, Jalur Sumatera Selatan dan jalur Aceh, ulama datang langsung dari Aceh ke Kota Bengkulu. Jaringan keilmuan ulama pendatang ke Kota Bengkulu tahun 1970-2010 adalah pesantren. Adapun faktor-faktor yang melatarbelakangi ulama pendatang ke Bengkulu antara lain karena keinginan sendiri dari ulama untuk datang ke Bengkulu untuk bekerja secara mandiri, faktor permintaan dari lembaga pendidikan, faktor program pemerintah, faktor perkawinan, faktor pekerjaan sebagai pegawai negeri, faktor permintaan pemerintah daerah. Selanjutnya hasil penelitian juga membahas tentang aktifitas dan peran ulama pendatang dalam kehidupan masyarakat Kota Bengkulu terdiri dari beberapa bentuk antara lain peran dalam bidang pendidikan, peran dalam bidang sosial kemasyarakatan dan peran organisasi. Adapun karya ulama pendatang terdiri dari beberapa bentuk antara lain bentuk tulisan buku-buku dan jurnal, terobosan sistem pendidikan pondok pesantren, metode pengelolaan masjid, dakwah berbasis *rukyah syar'iyah* dan dakwah berbasis kaligrafi Al-Qur'an, penggunaan seni qasidah sebagai alat berdakwah.

Kata Kunci : peran, eksistensi, ulama pendatang, Bengkulu

ABSTRACT

HISTORICAL STUDY OF THE EXISTENCE OF MIGRANT ULAMA BENGKULU CITY IN 1970-2010

Writer :

MUHAMMAD AMINUDIN
NIM 2030405001

This study purpose to analyze the role and existence of migrant ulama in the city of Bengkulu where the arrival of these clerics dates back to the 1970s. At that time Bengkulu was still under the residency of South Sumatra, around 1968 it officially became an autonomous province. The need for human resources was of great concern at that time, moreover the government program on transmigration which did not only focus on the economy, but on all sectors including the education sector. The existence of the scholars will be reviewed through Raph Linton's role theory which states that a role is when a person is able to carry out his rights and obligations in accordance with the status that exists in him. The role is also related to its existence through the activities and works of the scholars. This study uses an interpretative qualitative approach. The informants in this study were 7 scholars who were considered to fit the predetermined criteria. Data was collected by conducting interviews, observation and documentation. Data analysis uses 3 stages including data reduction, data presentation and conclusion verification. The results of the study show that historically, the route of arrival of the ulema during the 1970-2010 period was the East Java route, the South Sumatra route and the Aceh route, the ulemas came directly from Aceh to Bengkulu city. The scholarly network of immigrant scholars to Bengkulu City in 1970-2010 was a pesantren. The factors behind the arrival of Muslim clerics to Bengkulu include the ulema's own desire to come to Bengkulu to work independently, demand factors from educational institutions, government program factors, marriage factors, employment factors as civil servants, local government demand factors. Furthermore, the results of the study also discuss the activities and roles of migran ulama in the life of the people of Bengkulu City, consisting of several forms, including roles in the field of education, roles in the social field and organizational roles. The works of immigrant scholars consist of several forms, including writing books and journals, breakthroughs in the Islamic boarding school education system, mosque management methods, preaching based on rukyah syar'iyah and preaching based on Al-Qur'an calligraphy, the use of qasidah art as a preaching tool.

Keywords: role, existence, migrant ulama, Bengkulu

ابسر تراک
کجیان هستوریس کبر اداان علماً فندااع دي کوتا بعکولو
تاھن ۱۹۷۰ - ۲۰۱۰

محمد امین الدین
نیم ۲۰۳۰۴۰۵۰۰۱

فناان یني برتجان انناک معناسیس فران سرتا اکسیستنسې فرا علماً دي کوتا بعکولو دي مانا کداااعان فرا علماً ترسبوت برکسار ۱۹۷۰ ان. بعکولو کلا یتو ماسه دلام کرسدینان سومطرا سلاتان، سکتار فدا تاھن ۱۹۶۸ رسمي منجادی فروفسني یع وتونوم. کبوتوھان اکان سمبر دیا منوسیا ساعات دیفرھاااگان فدا ماسا یتو، ترلیبھ لاغي فروگرام فمرنتاھ تندااع ترانسکراسي یع تیداک ھااا برفوکس فدا فرکونومیان، تنداقي کفادا سموا سکتور ترماسوک سکتور فندااگان. کبر اداان فرا علماً اکان دیتنجاو ملالوي تیوري فران رافه لینتون یع مپبوتگان بهوا سبواھ فران کتیکا سوراع مامفو منجلاساگان حق سرتا کواجانپا سسواي دعاان یع ادا دلام دیرپا. فران تراکایت فولا دعاان اکسیستنسپا ملالوي اکتیفتاس دان کریا وله فرا علماً. فناان یني معکوناگان فندااگان کوالیاتااف ینتر فریاتااف. ینفورمان دلام فناان یني سبپاک ۷ علماً یع اعغاف مسوک کدلام کریتریا یع تلاھ دتیاتاافگان. داتا دیامبیل دعاان ملاکوکان وونچارا، وبسرفاسي، سرتا دوکمنتسې. انلسیس داتا معکوناگان ۳ تهاافان انارا لاین ردوکسي داتا، فپاجیان داتا دان فریفاکسي کسمفولان. ھاسیل فناان منونجواگان بهوا سچارا هستورس، جاور کداااعان علماً فدا ماسا ۱۹۷۰ - ۲۰۱۰ بیلاھ جاور جاوا تمور، جاور سمطرا سلاتان دان جاور اچیه، علماً دتااع لاعسوع دري اچیه ککوتا بعکولو. جارعاان کعلمان علماً فنداااع ککوتا بعکولو تاھن ۱۹۷۰ - ۲۰۱۰ ادلاھ فسانترن. اداان فاکتور-فاکتور یع ملاتاار بلاکاعي علماً فنداااع کبعکولو انترا لاین کرنا کیعیعینان سندري دري علماً وناک دتااع کي بعکولو وناک بکرجا سچارا مندیري، فکتور فرمنتان دري لمباکا فندااگان، فکتور فروگرام فمرنتاھ، فکتور فرکاویان، فکتور فکرجا سبپاکي فکاواي نکري، فکتور فرمنتان فمرنتاھ دائراھ. سلانچتپا ھاسل فناان جوکا میمھاس تندااع اکتیفتاس دان فران علماً فنداااع دلام کھیدفان مشارکات کوتا بعکولو تردري داري ببرااا بنتوک انارا لاین فران دلام بیدااع فندااگان، فران دلام بیدااع سوسیال کشاراکتان دان فران ورکانساسې. اداان کریا علماً فنداااع تردري ببرااا بنتوک انارا لاین بنتوک تولسان بوکو-بوکو دان جورنال، تروبوسان سیستم فندااگان فوندوک فسانترن، متودي فعیلولاھان مسجد، دعوھ بریاسیس رقیة شرعیة دان دعوھ بریاسیس کلیکرافي القران، فعکونان سني قصیة سبپاکي الة بر دعوھ. کاتا کنجي : فران، اکسیستنسې. علماً فنداااع، بعکولو.